

- ⁴ II. Vatikáni Zsinat, De Revelatione 12. p.
⁵ Vö. DS 3017-19
⁶ **M. Polányi**, *The Tacit Dimension*, Routledge & Kegan Paul Ltd. 1967, p. 67.
⁷ Vö. **L. G. Barbour**, *Issues in Science and Religion*, SCM Press 1968, pp. 115-134.
⁸ Vö. **R. Bultmann**, *Jesus Christ and Mythology*, Charles Scribner's Sons, 1958, p. 69.
⁹ Vö. **D. D. Evans**, *The Logic of Self-Involvement*, SCM Press 1963.
¹⁰ **P. Fransen SJ**, *Towards a Psychology of Divine Grace*, *Lumen Vitae* 1957 No. 2, p. 204.
¹¹ Vö. **N. R. Hanson**, *Patterns of Discovery*, Cambridge University Press 1961; **T. S. Kuhn**, *The Structure of Scientific Revolutions*, University of Chicago Press 1962; **M. Polányi**, *Personal Knowledge*, University of Chicago Press 1958.
¹² II. Vatikáni Zsinat, De Ecclesia in mundo huius temporis 5.
¹³ Vö. **P. Overhage** — **K. Rahner**, *Das Problem der Hominisation*, Herder 1961; **A. Hulsbesch**, *God's Creation*, Sheed & Ward 1956; **V. Baumann**, *Erbsünde?* Herder 1970.
¹⁴ De Ecclesia in mundo huius temporis 7.

Weissmahr Béla

HISZEK EGY ISTENBEN . . . HISZEK JÉZUS KRISZTUSBAN . . .

Hinni többet jelent, mint azt, hogy egyszerűen elfogadok bizonyos igazságokat. A hit által az ember teljesen átadja önmagát a magát személyesen közlő Istennek. Ha hiszek, akkor elismerem, hogy Isten személyesen szólt hozzám, hitem személyes felelet az engem megszólító isteni szóra. A „kinyilatkoztatott igazságokat” azért fogadom el, azért teszem életem vezérfonalává, mert Istentől valók. Teológiai értelemben csak ott beszélhetek hitről, ahol az Isten szava miatt („a kinyilatkoztató Isten tekintélye miatt”, mint az I. vatikáni zsinat tanítja) teszem rá életemet arra, amit hiszek.

Ennek azonban van egy előfeltétele: fel kell tudnom ismerni, hogy hitem tartalma Isten szava. Ezen a ponton szükségszerűen felvetődik a kérdés: Mit jelent ez a kifejezés: „Isten szava”? Hogyan szól az Isten hozzánk? Hiszen magától értetődő, hogy Isten nem úgy beszél, mint az ember. Az ő szavát mindig valamilyen esemény, esetleg egy sorsszerű fordulat, vagy egy „próféta”, vagy az egyház, a leghitelesebben pedig a Názáreti Jézus közvetíti számomra. Éppen azért a legfontosabb kérdés tulajdonképpen ez: hogyan tudom megkülönböztetni Isten szavát a pusztán világi, emberi szavak tömegében a csak-emberi szótól? Ha az Isten szava az emberi szó köntösében lép elélem, miképpen ismerem fel mint Isten szavát?

Hitünknek talán legalapvetőbb kérdéséről van itt szó. Persze olyan kérdésről, amelyet igazában csak a már hívő ember tehet fel magának. Mert azt, hogy az Isten szólt hozzánk, pontosabban, hogy az Isten engem személyesen

megszólított, nem lehet úgy bebizonyítani, mint egy számunkra egzisztenciálisan közömbös igazságot. Az értelem számára kényszerítő módon csak olyan igazságokat lehet bebizonyítani, amelyekkel szemben lehetséges a semleges álláspont. Itt pedig nem ilyenről van szó. Hozzájárul ehhez még az is, hogy aki „Isten szavát” eleve illúzióknak tartja, az föl sem veheti azt a kérdést: hogyan beszél az Isten és hogyan lehet szavát a pusztán emberi szótól megkülönböztetni. Hívó ember számára viszont van ezeknek a kérdéseknek értelme, mert arról van szó, hogy hitére reflektálva keresi azokat a mozzanatokat, amelyek megalapozzák hívő meggyőződését. A hívő tudja, hogy ezekre a kérdésekre van felelet. Az igazi hithez hozzátartozik a saját megalapozottságának tudata. Ez pedig lehetetlen lenne akkor, ha Isten szavát nem lehetne felismerni és megkülönböztetni.

Kérdésünk tehát ez: hogyan ismerem fel, hogy az, amit az egyház hirdet, valóban Isten szava? Másszóval: hogy alakult ki bennem a személyes, tudatos hit? — És itt nyugodtan eltekinthetünk attól, hogy a legtöbben beleszületünk egy keresztény közösségbe, hívő családban nőttünk fel és így lettünk hívőkké. Mert a személyes hit minden esetben több, mint pusztán nevelési hatások eredménye. A hitnek persze vannak feltételei: ha soha nem hallottunk volna Jézus Krisztusról, az ő egyházáról, nem lehetünk volna hívő keresztényekké. De hit nincsen személyes állásfoglalás nélkül. Igazán hívő csak akkor lettem, amikor személyesen döntöttem hitem mellett, amikor tudatosan életem, cselekvésem vezérfonalává tettem Jézus Krisztus tanítását, illetve személyét. Hogyan történt ez? Milyen nem szájjal kimondott, de szívvel megélt megfontolások vezettek ebben?

A külső körülmények egyénenként nyilván nagyon különböztek egymástól, alapjában véve azonban mindig ugyanaz a folyamat játszódott le. Egyrészt felfedeztem magamban valami igényt, valami vágyat a határtalan, a végtelen, a feltétlen után, másrészt pedig megtapasztaltam azt, hogy van valami — pontosabban: hogy ebben a világban megnyilvánul valami —, ami megfelel a feltétlen felé kitérő igényeimnek. Ez persze elméleti leírás; a valóságban mindez talán igen prózaian zajlott le. Valamilyen az élet megkövetelte döntés kapcsán, vagy amikor nagyon csalódtam, vagy amikor váratlanul megtapasztaltam, mi az igazi emberi jószág, esetleg egy haláleset alkalmából a közvetlen közelemben, megértettem, hogy az ember az élet értelmének tudatos keresője. Az ilyen tapasztalatoknak azután mindig mindig volt egy mélységdimenziója is; háttérükben mindig megbújt a felismerés: amikor nem tudok lemondani arról, hogy életem értelmét keressem, akkor nem pusztán olyasvalamire gondolok, ami néhány percig kielégít, nem olyasmire, ami egyes esetekben eligazít, másokban meg nem, hanem arra, ami a szó szoros értelmében feltétlen érvényű (noha akkor bizonyára nem fejeztem ezt így ki magamban). Az ilyen tapasztalatok utólagos elemzése közben felmerülhet ugyan (gyakran fel is szokott merülni) a kétely: nem csapom-e be magamat? De

emlékezni kell arra, hogy semmi kételyem sem volt, amikor pl. egy döntő helyzetben megtapasztaltam: nincsen középút hűség és hűtlenség között, és még ha akarom, sem tudom mondani: „végeredményben teljesen mindegy, mit csinál az ember”. Követelő és visszautasíthatatlan világossággal tudtam ugyanis: itt olyan döntésről van szó, amely a feltétlen távlatában áll. Az ilyen és hasonló események jelekké lettek számomra, amelyek túlmutatnak önmagukon, s arra utalnak, hogy az, amit a vallás Istennek nevez, nem pusztán fogalom, hanem valóság. Ahol feltétlen követelményekkel és feltétlen ígérettel találtam magam szemben, ott valamiképpen a személyes feltétlenség hangját hallottam, az szólt hozzám, akit Istennek nevezünk.

Lehetséges persze, hogy ez az elemzés még mindig túlságosan elvont. Nem azért, mintha hasonló szituációk nem adódnának minden hívő ember életében. Hanem azért, mert hitem megalapozottságának megtapasztalása még sokkal rejtettebben, sokkal kevésbé feltűnően történt. Talán csak abból állt ez a tapasztalat, hogy azt a hitet, amelyet mint gyermek és serdülő egyes hívő emberek példája nyomán átvettem és a világ legtermészetesebb módján gyakoroltam, lassanként mindig jobban megértettem. A bibliai történetek és a hitvallás megfogalmazott tételei háttéréből egyre jobban kibontakozott Jézus Krisztus alakja. Lehet, hogy csak egyes vonásai ragadtak meg. Lehet, hogy olyasvalami, amit magam személyes kapcsolatnak neveznék, még csak ki sem alakult. Személye mégis valamiképpen középpont és norma lett számomra. Nem mintha képes lettem volna arra, hogy életének minden viszonylatában „kövessem” őt. Ehhez már a körülményeim is túlságosan különböznek az övétől. De azért eszménynek tartottam, még ha tudtam is, hogy reménytelenül távol vagyok tőle. Mert láttam azt, nem gyakran ugyan, de legalább olykor-olykor: mire képesek azok, akik egészen öreá építették életüket. Az ilyen életpéldákon keresztül ma is érthető módon szól azokhoz, akik elég szerencsések (akik részesei lettek annak a kegyelemnek), hogy e jelek tanúi lehettek.

Fundamentum nélkül nincsen emberi élet. Jézus Krisztusban azért tudok hinni, mert megtapasztaltam: ez a fundamentum teherbíró, annyira teherbíró, hogy egész életem terhét képes hordozni. E tapasztalathoz természetesen hozzátartozik a gyakorlat, a hit gyakorlata. Mert tapasztalatra csak akkor tesz szert az ember, ha belebocsátkozik ebbe a vállalkozásba, amely kívülről nézve esetleg kalandnak tűnik.

Amikor hiszek Jézus Krisztusban, akkor részesülök abban a tapasztalatban, amelyet az apostolok és Krisztus közvetlen tanítványai szereztek. Ezek az emberek vallásos zsidók voltak, számukra Isten nem volt probléma. Várták az Isten végső szavát, a Messiás megjelenését. Ebbe a hitükbe nagyon sok emberi vágy, sőt számítás is vegyült ugyan, de mikor találkoztak Jézussal, mikor hallották tanítását, mikor megélték, hogy „erő áradt ki belőle”, mikor tanúi voltak csodáinak, lassan mégis megnyílt a szemük. Az eseményekben,

az Úr tanításában felismerték az isteni jelet és tudták (Péter ki is mondta Cezárea Filippi közelében), hogy előttük áll az, akire Izrael várt. A döntő tapasztalat azonban abban állt, hogy miután Jézus kereszthalálával minden emberi reményük szétfoszlott, újból találkoztak vele mint Feltámadottal. Ezek a különleges élmények egészen átalakították őket. Ezután „nem tehetik, hogy hallgassanak”, hirdetniök kell, hogy „nincsen üdvösség senki másban” (Csel 4,12). Ez a hit él azóta az egyházban.

Mindenki, aki hisz, elmondhatja valamilyen formában Szent Pállal: „megismertem feltámadásának erejét” (Fil 3,10). Az emberi tanításon, az emberi példán keresztül felismertem Isten feltétlen szavát, mert a tanításból és példából valamiképpen feltétlen erő árad. Amikor hiszek, egyszersmind „tudom, kinek hittem” (2Tim 1,12), mert a „jelben”, az evilági eseményben, az evilági szóban megmutatkozik az „önmagát kinyilatkoztató Isten tekintélye”.

Thomas Merton záróimádsága az első kalkuttai vallásközi lelki konferencián

Ó Istenünk, egyek vagyunk Veled. Te tettél minket eggyé Magaddal. Arra tanítasz, hogy ha nyitottak vagyunk egymás iránt, Te bennünk lakozol. Segíts, hogy megőrizzük ezt a nyitottságot és egész szívünkkel küzdjünk érte. Segíts, hogy rájőjjünk: nem lehet megértés ott, ahol az emberek kölcsönösen visszautasítják egymást. Istenünk, amikor teljes szívvel, egészen, mindenestül elfogadjuk egymást, Téged fogadunk el, hálát adunk Neked, imádunk Téged, szeretünk Téged teljes valónkkal, hiszen létünk a Te létedben létezik, szellemünk a Te szellemedben gyökerezik. Tölts el hát szeretettel és engedd, hogy külön-külön utainkat járva a szeretet kössön össze és egyesítsen a lélek egységében. Ezáltal leszel Te jelen a világban és tanúja a szeretet végső valóságának. A szeretet győzelmet aratott. A szeretet győzedelmes. Amen.